

Asia: VN/16669/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle työaikalain ja eräiden muiden lakien muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Energiateollisuus ry:n mielestä on sinänsä kannatettavaa puuttua tiukemmin työperäiseen hyväksikäyttöön. Ehdotetulla laiminlyöntimaksulla ei kuitenkaan saavutettaisi näitä tavoitteita, minkä vuoksi Energiateollisuus ry vastustaa lakiesitystä.

Uusi laiminlyöntimaksu ei kohdistuisi tehokkaasti niihin yrityksiin, joissa suurimmat ongelmat tai väärinkäytökset ovat käytännössä ilmenneet, koska tällaiset yritykset ovat usein esimerkiksi ehtineet poistua maasta tai lopettaa toimintansa ennen kuin laiminlyöntimaksu ehdittäisiin määrätä. Nykyisen varsin kattavan seuraamusjärjestelmän laajentamisen sijasta tulisikin varmistaa, että työsuojeluviranomaisella olisi aiempaa paremmat mahdollisuudet kohdistaa tehokasta valvontaa sinne, missä merkittävimpiä väärinkäytöksiä on käytännössä ilmennyt.

Energiateollisuus ry pitää olennaisen tärkeänä, että lakiesityksessä ei rajoiteta työehtosopimusosapuolten mahdollisuutta sopia toisin työvuoroluettelon laatimisesta. Energiateollisuus ry:n tiedossa ei ole jäsenyrityksissämme tapahtuneita rikkomuksia työvuoroluettelon laatimisvelvollisuudessa. Alan järjestäytymisaste on korkea sekä työnantajien että työntekijöiden osalta, ja luottamusmiesjärjestelmä kattava, joten mahdolliset väärinkäytökset tulevat työehtosopimusosapuolten tietoon ja niihin puututaan tarvittaessa tehokkaasti.

Huomiot ehdotetuista laiminlyöntimaksuista ja niiden määristä

-

Huomiot laiminlyöntimaksun määräämisen arvioinnissa huomioon otettavista seikoista

Lakiesityksessä tulisi määritellä täsmällisemmin, millaiset tilanteet tai millainen työnantajan toiminta voisi johtaa laiminlyöntimaksun määräämiseen. Myös laiminlyöntimaksun suhdetta

työsuojeluviranomaisen käytössä jo nykyisin oleviin muihin valvontakeinoihin ja seuraamuksiin tulisi selkeyttää.

Huomiot perusteista, jolloin laiminlyöntimaksua ei tule määrätä

Lakiesityksen perusteluissa todetun mukaisesti järjestäytyneiden työnantajien osalta työehtosopimukseen perustuvien velvoitteiden noudattamisen valvonta kuuluu työehtosopimusjärjestelmän piiriin. Näin ollen Energiateollisuus ry pitää erittäin tärkeänä perusteluissa todettua rajausta, jonka mukaan laiminlyöntimaksua ei voida määrätä tilanteessa, jossa kysymys on yksinomaan järjestäytynyttä työnantajaa sitovan työehtosopimusmääräyksen rikkomisesta.

Lakiesityksen mukaan työaika- ja vuosilomakirjanpidon vähäisten sisällöllisten puutteiden korjaamiseksi olisi jatkossakin käytettävissä työsuojelun valvontalain 13 §:n mukaiset ohjauskeinot, joita ovat työsuojeluviranomaisen antama toimintaohje ja kehoitus. Laiminlyöntimaksu voitaisiin yksittäistapauksellisen kokonaisharkinnan perusteella määrätä niissä vakavimmissa tilanteissa, joissa puutteen korjaamiseksi on jo annettu kehoitus. Energiateollisuus ry:n mielestä lakiesityksessä tulisi yksiselitteisesti todeta, että laiminlyöntimaksua ei voida määrätä niissä lievemmissä tilanteissa, joissa puutteen korjaamiseksi on annettu vain toimintaohje, eikä kehotusta. Mahdollisuus laiminlyöntimaksun määräämiseen tulisi siten rajata koskemaan vain moitittavimpia rikkomuksia.

Lakiesityksessä tulisi myös todeta täsmällisemmin, että laiminlyöntimaksu voidaan määrätä yksittäistapauksellisen kokonaisharkinnan perusteella vain samasta toiminnasta, jonka korjaamiseksi on jo annettu kehoitus, mutta jota ei ole kehotuksesta huolimatta korjattu. Työsuojeluviranomaisen toiminnan ensisijaisena tarkoituksena on valvonnan, neuvonnan ja ohjeistuksen keinoin saada puutteellinen toiminta korjattua. Kevyempien ohjauskeinojen tulisi siten aina olla ensisijaisia sanktioluonteisiin seuraamuksiin nähden.

Kaksoisrangaistavuuden kiellon huomioiminen ehdotuksissa

Kaksoisrangaistavuuden kiello huomioon ottaen lakiesitystä tulisi mielestämme muuttaa siten, ettei laiminlyöntimaksua ja uhkasakkoa voida määrätä samasta rikkomuksesta. Esitystä tulisi vähintäänkin täsmentää siten, että uhkasakko olisi aina ensisijainen seuraamus laiminlyöntimaksuun nähden. Lisäksi uhkasakko tulisi aina ottaa huomioon laiminlyöntimaksun määrää arvioitaessa, jos uhkasakko on määrätty. Tällä hetkellä uhkasakko voisi lakiesityksen mukaan olla peruste alentaa laiminlyöntimaksua vain silloin, kun uhkasakon suuruus on huomattava.

Huomiot merenkulkijoita koskeviin lakeihin (vastaavat ehdotukset kuin työaikalaissa ja vuosilomalaissa)

-

Huomiot vaikutusarvioinneista

-

Muut mahdolliset huomiot

-

Saimio Markus
Energiäteollisuus ry